

MORFINOMÁRIA, KOKAINOMANIA

HA A NAPILAPOK rendőri rovatának egy-egy híre, vagy itt-ott egy-egy nagy port felvert eset, — egy híres német színésznő időnkénti rohamai és ideggyógyintézetben internálása vagy a világháború egy jeles hadvezérének fiával megtörtént szomorú eset — pillanatra fölhívják is az olvasó, a nagyközönség figyelmét a fehér por vagy a morfiomos tú áldozatainak nyomorúságaira, a magyar közvélemény még messze van attól, hogy elismerje e probléma nagy fontosságát. S ez jórészt érthető is: Magyarországon szerencsére még távol vagyunk attól, hogy a morfiommal, a kokainnal vagy más káros anyaggal való visszaélést igazi szociális bajaink vagy fajunkat tizedelő népbetegségeink közé kelljen sorolnunk. Ma körülbelül még csak a minden világvárosban ugyanazon társaság, a testileg-lelkileg lezüllött emberek terjesztik e divatot, csak ez az éjjeli életet élő, rendőrileg figyelt milieu a járvány fészke. De nem szabad bizakodnunk abban, hogy a magyar nép örökre immunizálva van ilyen veszedelem ellen. Sokkal nagyobb bajok kezdtek ki a magyarság életfáját: gyermekhalandóság, egyke, gümőkór, és hatalmasodtak el, mivel későn gondoltak az ellenszerekre — mintsem, hogy e jelentkező veszedelmet figyelmen kívül hagyjuk. Példák egész sorát említhetjük. Az egyiptomi parasztság a magyarhoz sok tekintetben hasonló józan, dolgozó (és elhanyagolt) földművesnép. Az egyiptomi Közbiztonsági Hivatal 1928-i jelentésében olvassuk a következőket: „A kokain régebben Egyiptomban csakis mint orvosság volt ismeretes. De a háború óta mindinkább elharapódzott a kokainszenvedély. Régebben szívtak ugyan ópiumot és hasist, de csakis a nagyvárosokban; manapság a kokainománia az ország minden részében el van terjedve, a városokban éppúgy, mint a forgalomtól távolos falvakban. A kokain a társadalom minden rétegéből szedi áldozatait. Az ideg- és elmegyógyintézetekben elhelyezett kokainomániások száma 1924-ben 207 volt, 1925-ben 244, 1926-ban 265.“ A németországi helyzetet még pontosabb adatokkal illusztrálhatjuk. Az új német büntetőkódexet előkészítő bizottság 1928. október 29-én tartott ülésében az 57. §. (krónikus alkoholisták és toxikomániások bűnösök internálása gyógyintézetekben) tárgyalásakor meghallgatta a „Reichsgesundheitsamt“ öt kiváló szakértő tisztviselőjét. Az első kérdésre — növekedett-e a háború után a kokainománia, morfino-

mánia? — azt felelték, hogy e szenvedélyek betegeinek száma 1923—24-ben, az előző évekhez képest, a férfiaknál 200, a nőknél 150 százalékkal emelkedett. Az egész német lakosságban minden 100.000 lakosból legalább 3 férfi és 1 nő a társadalomra teljesen elveszett, krónikus beteg. Míg 1911—12-ben a német kórházakban 1497 toxikomániákus személyt ápoltak, ezek száma 1920—21-ben 3084-re emelkedett. A kokain stb. okozta halálesetek száma 1923-ban 32, 1925-ben 39. Megjegyezték, hogy gyakorló orvosok, klinikák, kórházak egybehangzó véleménye szerint a kokain, morfium, azonkívül a „divatosabb“ modern anyagok (eucodal, diacetylmorfium, paramorfan) mind nagyobb mértékben szedik áldozataikat. Arra a kérdésre, hogy a kokain stb. szenvedély a szociálhigiéne szempontjából is veszedelmes tünet-e, a meghívott szakember részletesen kifejtette, hogy e káros anyagokkal való élés az áldozatokat fizikai, szellemi és morális szempontból egyaránt tönkreteszi, családjaikat a teljes romlás felé viszi. Az amerikai Egyesült Államok kormányának 1927—28. évi összefoglaló jelentése szerint különböző számítások és helyi vizsgálatok alapján a társadalomra elvesztett toxikomániákusok számát 200.000-re lehet tenni (az egész lakosság: 120 millió); ugyanez a jelentés megállapítja, hogy a toxikomániákusok átlagos életkora, az előző évekhez viszonyítva, emelkedőben van, ami azt jelenti, hogy kevés új, fiatal beteggel gyarapodik az osszlétszám. Igaz, hogy az Egyesült Államok minden eszközzel küzdenek a toxikománia további elharapódzása ellen; a kongresszus előtt van egy törvényjavaslat, amely szerint két nagy farmot alapítanának a toxikomániákusok izolálása és gyógyítása céljából; ide internálnák kötelezőleg a börtönökben és javítóintézetekben található morfinistákat, kokainomániákusokat, azonkívül azokat, akik önként hajlandók kezelés céljából valamely ilyen farmra vonulni. A képviselőház már elfogadta a törvényjavaslatot. Az Egyesült Államok példája azt mutatja, hogy az államhatalom—óriási pénzáldozatokkal, amibe a speciális rendőrség, intézetek, farmok stb. fenntartása kerül — legfeljebb csak meg tudja állítani a bajt, de megszüntetni, ha egyszer fölüti fejét, közigazgatási eszközökkel alig tudja. Még radikálisabb az 1926. nov. 6-i olasz törvény, amely elrendeli, hogy az orvosok kötelesek a rendőrség tudomására hozni a krónikus alkoholisták és toxikomániákusok nevét, és elrendeli mindazon helyek azonnali bezárását, ahol bódítóanyagokat dugva árulnak.

Az OPIUM ÉS MÁS káros anyagok ellen először Keletázsiban kifejlődött küzdelem a XX. század elején lett nemzetközi jelentőségű probléma. Misszionáriusok és más emberbarátok kérésére Roosevelt elnök 1909-ben Sangájba összehívta az első ópiumellenes bizottságot. Majd 1912-ben, Hágában ült össze egy diplomáciai konferencia, amely egyezményt dolgozott ki. Az egyezmény mindenekelőtt rendezi a

fogalmakat: „nyersópium“: a mákfej saját magától megalvadt tejnedve; „preparált ópium“: a szívás céljaira megfelelően elkészített ópium; „orvosi ópium“: 60°-ra hevített, 10% morfiumot tartalmazó nyers ópium; „morfium“: az ópium legfőbb alkaloidája; „kokain“: az erythroxyton coca levelének fő alkaloidja. Az egyezmény szerint kötelezik magukat az államok, hogy a nyersópium belső elosztását, a nemzetközi forgalomban pedig kivitelét ellenőrzik, sőt megakadályozzák az olyan államok felé, amelyek tiltják behozatalát. (A preparált ópium keletázsiai specialitás lévén, a reá vonatkozó dolgokat itt nem érintjük, mintahogy e cikk keretében nem beszélünk az ópiumszívás szenvedélyéről, mivel az Európában alig ismeretes.) Az alkaloidák gyártását az orvosi és tudományos célokra szükséges mennyiségre szorítja; a gyártást, eladást, behozatalt, kivitt hivatals kormányengedélyektől teszi függővé.

A jól megszerkesztett egyezmény azonban sokáig holt betű maradt; a kormányok nem siettek a ratifikálással, amiben — egyéb nehézségek mellett — bizonyára benne volt a hatalmas vegyészeti ipar keze is. De a háború alatt Európában és Amerikában mindjobban elharapódzó toxikománia erősebb akcióra ösztökölte elsősorban az antant-államokat. A békeszerződések folytán a hágai egyezmény hamarosan életbelép, a szükséges törvényhozási intézkedéseket egy éven belül megteszik (trianoni bsz. 230. cikk). A Nemzetek Szövetsége Egyezségokmányának 23. cikke szerint az ópiummal és más ártalmas szerekkel való kereskedelemre vonatkozó egyezmények végrehajtásának legfőbb ellenőrzésével a Nemzetek Szövetsége bizatik meg. A Nemzetek Szövetsége nyomban megalakulása után megszervezte ebbeli akcióját: speciális bizottságot alakított (Commission consultative du trafic de l'opium et autres drogues nuisibles). Ez a Nemzetek Szövetsége Tanácsának tanácsadó orgánuma. Munkásságának egyik célja az 1912-es egyezmény mentői alaposabb és általánosabb alkalmaztatása. A 13 tagú bizottságnak titkársága és végrehajtó orgánuma a Nemzetek Szövetsége főtitkárságának külön ópium-ügyosztálya három tisztviselővel. A bizottság elég szép részletmunkát végzett: az egyezményt most már több mint 50 állam ratifikálta; általánosította a behozatali bizonyítványok rendszerét (a kormányok a káros anyagok kivitelét esettől-esetre csakis a behozatali állam hatóságától kiállított bizonyítvány felmutatására engedélyezik); megszervezte az engedelem ellenére behozott vagy elrejtett anyagok lefoglalására vonatkozó értesítések nemzetközi cseréjét és hasonló részletkérdéseket. De hamar meggyőződött arról is, hogy az 1912-es egyezmény a bódítóanyagokkal űzött törvénytelen kereskedést nem bírja letörni. Lassankint mind általánosabb lett az a gondolat, hogy a bódítóanyagok forgalomba hozatalának csökkentése lehetetlen akkor, ha a nyersanyagot mindenmű limitálás nélkül, korlátlan mennyiségben termelik a produktív

országok: Kína, Törökország, Perzsia, Szerbia, Görögország, Bulgária, Peru, Bolívia, Szibéria, Jáva. Ezt a gondolatot konkrét formában is beledobta az előkészítő tárgyalásokba az Északamerikai Egyesült Államok javaslata, amely azt kívánta, hogy a nyersópium termelését olymódon korlátozzák, hogy csakis az orvosi és tudományos célokba szükséges bódítóanyagok előállítására legyen ezentúl lehetőség. (Időközben a Nemzetek Szövetsége közegészségügyi bizottsága e legitím célokra szükséges mennyiséget per capita per annum az ópiumra vonatkozólag 450 milligrammban, a cocalevélre vonatkoztatva pedig 7 milligrammban állapítja meg.) Ez a „második“ ópiumügyi konferencia Genfben 1924. végén és a következő év elején ülésezett negyvenegy állam (köztük természetesen Magyarország) részvételével és kidolgozott egy újabb egyezményt. Ez a genfi egyezmény — amellet, hogy hatályosabbá kívánja tenni a hágai egyezmény rendelkezéseit — nagyszámú rendelkezéssel azt célozza, hogy az egyes államok csökkentsék a bódítószerek termelését és gyártását; a nemzetközi forgalmat még erősebben ellenőrizi (kiviteli engedély — behozatali igazolvány); azonkívül úgy rendelkezik, hogy minden ország köteles előzetesen bejelenteni azt a mennyiséget, amire a törvényes hazai fogyasztás céljaira szüksége van; végül egy „Központi Bizottság“-ot szervez, amelynek tiszte ez utóbbi rendelkezés felülvizsgálata.

Mindez azonban csak nagyon kis mértékben állotta útját a bódítóanyagokkal való visszaélésnek. A bizottságok szorgalmasan üléseztek továbbra is, az iratok és kiadványok hatalmas mértékben szaporodtak a minisztériumok asztalán, de az emberiségnek ez a nyomorúsága nem csökkent. Sokan emiatt egyszerűen a Nemzetek Szövetségét vádolták, a „népszövetségi urak“-at, ahogyan nálunk is nevezik, mintha a Nemzetek Szövetségének az államokon (tehát kormányokon) kívüli (vagy felüli) külön existenciája lenne. Nemcsak nálunk, máshol is sokan vannak, akik — szellemi renyheség vagy rosszul informáltság folytán — azt hiszik, hogy a Nemzetek Szövetségének főtitkársága vagy valamely bizottsága önállóan, szuperszuverénül intézkedik és parancsolgathat a kormányoknak mindenben; akik elfelejtik, hogy a Nemzetek Szövetsége az állandó vagy esetenkénti nemzetközi együttműködésnek egyik módszere csupán. Éppen az együttműködés hiányos voltának az ópium stb. ügyekben tulajdonítható az ópium és más bódítóanyagok ellen indított küzdelem lanyhulása. Az őszi, 1929-i népszövetségi közgyűlés idején mindenki előtt nyilvánvalóvá lett, hogy a Nemzetek Szövetsége sok egyéb kétes sikerű akciója vagy nyilvánvaló failure-je mellett (lásd optánsügy) az ópiumügy is a legkevésbé dicső fejezetek közé tartozik. Scialoja megmondta a tanács 1929. március 7-1 ülésén: „A bódítóanyagokkal folytatott üzérkedés ahelyett, hogy csökkenne, folyton emelkedik. A világ közvéleménye nagyon csalódnék a Nemzetek Szövetségében, ha végérvényesen

meg kellene állapítania, hogy a Nemzetek Szövetsége képtelen e problémát megoldani. Mármost ki a hibás? Elsősorban a tanács (pontosabban persze: a tanácsban képviselt kormányok és képviselőik), amely az ópiumügyi Tanácsadó Bizottságot határozott irányítás nélkül hagyta. De hibás a Bizottság is, amelynek tagjait sokszor nem a toxikomania elleni nemzetközi küzdelem általános érdekei vezették, hanem az egyes nemzeti iparok érdekei, melyek sok esetben nehezen különböztethetők meg a nemzetközi csempészet érdekeitől. S míg a felelősséget egyik orgánus sub rosa a másikra toltta, a csempészet óriási arányokban fejlődött. Csak egy gyár (Naarden) egy évben (1927.) három tonna bódítóanyagot expedáltatott. A párizsi afgán követ — egyik központja volt 1928-ban az európai csempészésnek! — körülbelül három tonna bódítóanyag vámmentes tovább csempészésére adta oda diplomáciai előjogait. Mivel a lefoglalások átlag az 5 %-át teszik ki az összes meg nem engedett szállítmányoknak, a törvénytelen úton forgalomba hozott mérge mennyisége óriási. Már pedig csempészni érdemes: egy tonna „drogue“ körülbelül százmillió dózusra elég és ilymódon legalább 200 millió svájci frankot jövedelmez egy szerencsés operáció. Az ópiumügyi Bizottság legutolsó ülészakán a francia tag egész hidegen — és mintegy elismerést várva — bejelentette, hogy a francia kormány nem engedélyezte négy tonna heroinnak át- és kivitelét Keletáziába. Négy tonna! Ez elég Magyarország legitim heroin szükségleteire kétszáz éven keresztül! De azt senki sem kérdezte tőle, hogy mi lett a négy tonna heroinnal? Mivel nem volt hatóság, amely lefoglalta és megsemmisítette volna, megvan most is, folytatja romboló munkáját tönkretéve egyéneket, először testileg, aztán lelkiileg, talán családokat is. Hasznát csak a gyárosnak hoz és annak, akinek — vagy akiknek, csempészeknek, közvetítőknek — sikerül kis adagokra átváltva (négy tonna = négyszázmillió adag) forgalomba hozni, mivel ez kb. 800 millió aranyfrankot jövedelmez. Egy kis „risqué“, megfelelő „szervezet“ és a morfiumot meg a többi produktumot oly könnyű „forgalomba hozni“, mint a cukrot. Mik a törvényes akadályok az egyezmények értelmében? 1. a gyár csakis olyannak adhat el, akinek engedélye van ahhoz, hogy ezen anyagokkal kereskedjen, 2. kiviteli engedélyt valamely kormány csakis akkor adhat, ha a vevő felmutatja a behozatali bizonyítványt. Az üzérkedés professzionistáinak mily könnyű megkerülni e törvényes akadályokat. Hát még az egyéb akadályokat is a minden skrupulust félretevő csempészeknek, akik? engedélyek és bizonylatok nélkül „adják, veszik, szállítják a kokaint, morfiumot, heroint. Az Északamerikai Egyesült Államok például kitűnő talaj, ott, ahol a morfium kilójának hivatalos eladási ára 100 dollár (pl. a patikában), az „alvilági“ ára pedig 160.000 dollár. Milyen kockázat állíthatja meg „munkájában“ a csempészt vagy a forgalombahozót, ilyen nyereség mellett! Pedig van kockázat: az 1927—28. évben az

Egyesült Államokban a káros anyagok csempészése vagy forgalomba hozatala miatt elítéltek összesen 8.786 évet, 4 hónapot és 28 napot kaptak, azonkívül 184.213 dollár pénzbírságot (a megelőző évben valamivel kevesebbet: 7.088 évet és 175.127 dollárt). A federális commissary megállapítja jelentésében, hogy folyton növekszik a kereslek, amelyet elég könnyű kielégíteni: majdnem lehetetlen ugyanis a kikötőkben és a határokon ellenőrizni a bevitelt és a csempészek a legrefináltabb eszközöket használják föl.

De szinte fölösleges és semmiképen célhoz nem vezet a csempészség ellen folytatott minden akció, mozgalom, küzdelem, amíg szabadon, minden limitálás nélkül gyártanak bódítóanyagot a kémiai gyárak; amíg annyit szabad gyártani egy gyárnak, amennyit el tud adni, addig lehetetlen megakadályozni az üzereket és csempészeket, hogy meg ne vegyék, amit meg lehet kapni. Svájc legitim szükséglete heroinban évenként: 9 kiló, gyárt évenként 3.310 kilót; morfiumban: 72 kiló, gyárt 3 757 kilót. Itt csak egy megoldás lehet, egyetlenegy orvosság: korlátozni a káros anyagok gyártását. Amint 1924-ben a „nyersanyag“ (mák, cocalevél) kultiválásának csökkentését pozitív formában először az Egyesült Államok javasolták, úgy 1928-ban szintén a washingtoni kormány, a bódítóanyagok elleni küzdelem championja, vetette föl a gyártás limitálásának kérdését. Az 1928. március 24-i alapvető jegyzékben kidolgozta a gyártás korlátozásának főelveit. Következőkben foglalhatjuk össze ezt a tervezetet: 1. Az egyes kormányok előzetesen bejelentik a bódítóanyagokban való, orvosi és tudományos célra szolgáló törvényes szükségletüket bizonyos időtartamra. 2. A kormányok megjelölik azt az országot, ahonnan ebbeli törvényes szükségletüket fedezni fogják. A következő lépés az lesz, hogy minden ország kötelezni fogja magát arra, hogy gyártását csakis a pontosan megszabott mennyiségre (saját és előzetesen megállapított országok számára való kiviteli célra) fogja szorítani.

A Nemzetek Szövetségének szakbizottsága, ahelyett, hogy kapott volna ezen a tervezeten, kereken elutasította. Persze itt ismét nem a „Népszövetség urai“ ellen kell kifakadnunk; e bizottsági tag urak nem a Nemzetek Szövetségének „urai“, hanem, ez esetben, az egyes nemzetek gyógyszeriparának védelmezői; semmiesetre sem voltak a nagy közérdek védői. Szerencsére az egész ügy most már olyan nagyjelentőségű kérdéssé nőtte ki magát, hogy az amerikai javaslatnak nem ártott a bizottság meg nem értő állásfoglalása. S az egész akciót nem hagyta elaludni egy genfi nem-hivatalos szervezet, amely nagy agilitással vezeti a bódítóanyagok elleni küzdelmet. Feje, A. E. Blanco, e kérdés politikai és társadalmi oldalának legjobb ismerője. Akciója, párosulva az egyes országokban megindult társadalmi mozgalmakkal, mindjobban megnyerte magának a kormányokat, úgyhogy közülök többen elérkezettnek látták a pillanatot a cselekvésre. Az 1929.

szeptemberi közgyűlés V. főbizottságában a fascista Olaszország, a munkáspárti Angolország, azonkívül — kétségkívül az Egyesült Államok biztatására — több délamerikai állam delegátusa a legnagyobb eréllyel követelte a bódítóanyagok gyártásának korlátozását. El is határozta a közgyűlés, leghatározottabban dezavualva az állandó szakbizottságot, hogy elfogadja — az angol javaslat értelmében — a bódítóanyagok gyártása limitálásának elvét, amelyet nemzetközi egyezség útján fog megvalósítani; egyúttal fölkéri a Tanácsot, hívja össze a bódítóanyagokat gyártó kormányok konferenciáját, amelyhez a főbb fogyasztó államokat is meg fogja hívni.

Ez a határozat új utakat jelöl a morfium és kokainellenes küzdelemben. Ha a tervezett értekezlet is sikerrel munkálkodik és a kormányok között megállapodás jön létre, belátható időn belül alább kell hagynia e szenvedélynek és talán végleg ki lehet irtani az emberiség egyik rákfenéjét. Mert nem lehetetlen földadat ennek kiirtása. A coca-levelt vagy a nyersópiumot bódítóanyaggá csakis megfelelően berendezett, drága és komplikált gépekkel, szakszerűen képzett személyzettel rendelkező gyár tudja átalakítani. Ha tehát — a limitálási-terv életbeléptetése után — csakis a megengedett célokra szükségelt kis mennyiséget fogja néhány jól ellenőrizhető üzem előállítani, s pontosan meg lesz állapítva, hogy minden ország hol, melyik gyárban szerzi be szükségletét, nem lesz fölösleges bódítóanyag, olyan, amely szinte várja az üzért és a csempészt, nem fog tonnaszámra utazni — minden behozatali és kiviteli tilalom ellenére — a kokain és morfium, hogy elérkezzen céljához: a tönkretett, leromlott, eljárszott emberi testhez. Lehet, hogy a szenvedély mai áldozatai közül nagyon sok nem fogja majd kibírni a teljes elvonást, lesznek bizonyára, akik mással fogják helyettesíteni a tőlük elvett mesterséges paradicsomot, de biztos, hogy mind kevesebb s kevesebb ember lesz a jövőben a fehér por vagy a tú rabja. A mai helyzet orvoslása azonban minden hátsógondolat nélküli együttműködést feltételez a nemzetek, kormányok között. Nem lehet megelégedni a kérdőívek kitöltésével, a bizottság munkálataiban való lanyha részvétellel, szép évi jelentések megszerkesztésével, amire eddig sok kormány közreműködése szorítkozott. Az sem elég, ha egy-egy ország a maga portáján teremt teljes rendet. Fenntartás nélkül részt kell venni minden országnak a bódítóanyagok ellen folytatott s mindjobban kifejlődő nemzetközi küzdelemben. De itt sem elég megállani: a rendőri, közigazgatási eszközök elégtelennek bizonyulván, őszintén, az emberi szolidaritás principiumai szerint, részt kell venni a küzdelem új periódusában, amikor is a gyártás limitálása lesz a cél. A limitálás mikéntjét majd az összehívandó konferencia lesz hivatva megállapítani, de azt már előre lehet látni, hogy több állam orvosság-iparának jelentékeny áldozatokat kell hoznia.

Mi MAGYARORSZÁG helyzete mármost a bódítóanyagok ellen folytatott küzdelemben és mik a jövőbeli feladatok? Mint főntebb láttuk, ratifikálta a hágai 1912-es szerződést, még pedig nemcsak a békeszerződés parancsa folytán, hanem spontán is és a magyar törvénytárba iktatta (1923: XXII. t.-c., hozzá végrehajtási rendelet: 7.430/1924. M. E.). Résztvett a genfi, második ópiumügyi konferencián, az ott kidolgozott egyezményt aláírta és a magyar kormány nemrégén hivatalosan is bejelentette a Nemzetek Szövetségének, hogy közel jövőben, már 1929—30 telén, ratifikálni fogja. A magyar kormány és hatóságai aktívan közreműködnek az egyes nemzetközi csempészési esetek kivizsgálásában. Ezek között érdekes például a következő: a hamburgi rendőrség 1926-ban értesítette a budapestit, hogy az ottani szabadkikötőben, az egyik szállító cég raktárában, 706 műköből készült síremléket foglalt le, amelyeknek belsejében 457 bádogdobozt találtak, mindegyik 250 gr. heroint tartalmazott. A szállítmányt Budapesten adta föl egy „Pharmacia“ nevű részvénytársaság, Hamburgban James Dolan amerikai állampolgár vette át és nyomban továbbította Sangájba. A csempészeket természetesen megbüntették. A magyar kormány azonkívül lelkiismeretesen válaszol a Nemzetek Szövetségének ópiumügyi bizottsága és az új „Comité Central Permanent“ kérdőíveire, a különböző kimutatásokra; elfogadta a behoztali és kiviteli bizonyítványok rendszerét. 1926. decemberében Budapesten államrendőrségi kirendeltség létesült a kábítószerrel való visszaélések megakadályozására, amely azóta 137 egyént tart nyilván és 288 egyént juttatott a bíróság vág más hatóság kezére.

Gróf Apponyi Albertné, az 1929-i Assemblée magyar delegációjának illusztris tagja, a közgyűlés 5. bizottságában — amelynek nemcsak magyar tagja, hanem alelnöknője is volt — ismertette, a szeptember 16-i ülésben, a magyar részről tett intézkedéseket a bódítószerek ellen folytatott küzdelemben és hozzátette: „Addig, míg a bódítószerek gyártása nincs korlátozva, a velük való, meg nem engedett üzérkedést lehetetlen megszüntetni. Ezért reméli, hogy előveszik az amerikai tervezetet és a limitálást valamely formában mielőbb megvalósítják.“ Apponyi grófné a hivatalos magyar delegáció tagja lévén, nyilatkozata, — amelyet az egész bizottság nagy tetszéssel fogadott, hivatalos magyar deklaráció. Reméljük tehát, hogy a magyar kormány nemcsak a nemzeti talajon tesz meg mindent, hanem a nemzetközi együttműködés terén továbbra is az eddigi mintaszerű munkát folytatja. Magyarország így ezentúl is azoknak az államoknak sorában lesz, amelyeknek legjobb hírük van a káros anyagok elleni küzdelem terén.

E részben a magyar kormánynak egész 1927 végéig aránylag könnyű dolga volt: alig gyártottunk addig az időpontig bódítószereket. 1928-ban megkezdte azonban üzemét a büdszentmihályi „Alcaloida“ r. t. gyára, amely a magyar dr. Kabay János-féle szabadalmazott

eljárás szerint az éretlen, zöld egész máknövényből nyeri és termeli ki közvetlenül, tehát az ópiumtermelés kikapcsolásával, az ópium alkaloidait. Bármilyen örvendetes, hogy új iparág honosodik meg nálunk teljesen új eljárás szerint, emlékeznünk kell a hágai egyezmény 9. és a genfi egyezmény 5. cikkére, amelyek úgy rendelkeznek, hogy a bódítóanyagok gyártását, behozatalát, árúsítását stb. tisztán az orvosi és tudományos célokra kell korlátozni. Apponyi grófné is hangsúlyozta felszólalásában, hogy a büdszentmihályi gyár termelése kétségkívül nem fogja túlhaladni az ország orvosi és tudományos jellegű szükségleteit (az évenként előállítható anyag mennyiségét azonban csak az 1929. év után lehet majd pontosan megállapítani). Ha az új gyárnak tényleg nincs szándékában kivételre dolgozni és csakis a hazai szükséglet ellátására számít, akkor nagyon is kevés mennyiséget szabad gyártania. A 450 mgr.-os évi egyéni szükségletet alapul véve. évenként alig 13 kilogramm morfiomot dolgozhat föl és hozhat forgalomba. Messze vezetne annak a kérdésnek a taglalása, érdemes lesz-e ezért egy gyárat fönntartani? Viszont a gyártás limitálása — az angol és amerikai javaslat értelmében — nem szabad, hogy a kisebb országok gyógyszeriparának és különösen a morfiomot gyártó iparvállalatoknak halálát jelentse és ezzel is függővé tegye őket — minket — a külföldi gyáripartól. Igaz, hogy ezzel magunkra vonhatjuk az Ópiumbizottság villámain, amelynek eddigelé csakis a produkáló országokhoz tartozó tagjai nem jó szemmel nézik a morfiomgyártás új, talán kevésbé költséges és praktikusabb módszereit és azt, hogy olyan ország is akar ópiumalkaloidákat gyártani, amely eddig külföldről szerezte be szükségleteit. Hatóságaink, az európai relációkban is magasszínvonalú népjóléti intézményeink vezetői bizonyára meg fogják majd találni azt a megoldást, amely a közérdeknek, értve a bódítóanyagok elleni küzdelem általános, emberi érdekeit, éppúgy megfelel, mint a nemzeti érdekeknek, a magyar faj jövőjének, egészséges, minden új méregtől mentes fejlődésének.

BARANYAI ZOLTÁN